

ISTÒRIA

Miniatura que represente eth rei Alfons I eth Cast (1154-1196), en tot presidir ua assemblada de patz e trèva (Còdex des Usatges, Archiu dera Paeria, Lleida.)

Es precedents

Era institucion parlamentària en Catalonha a es sòns fonaments ena edat mejana. Aguesti fonaments sigueren es assemblades de patz e trèva e era Cort comtau. En origina, era patz de Diu ère eth dret de refugi des persones e es bens languens deth territòri protegit de trenta passes ath torn dera glèisa, nomenat sagrera. Era trèva ère era suspension des guèrres e des conflictes violenti en uns periòdes determinadi.

Es *assemblades de patz e trèva* sigueren promoigudes per estament eclesiastic e assumides peth poder sobiran, es comdes de Barcelona, damb er objècte d'assegurar periòdes d'interrupcion des contunhes rapines e guèrres entre senhors feudaus e d'establir un sistèma de garantides e indemnitats entath clergat e era poblacion civiu; tanben preneren acòrds de caractèr fiscau. Aguestes disposicions facilitèren era aparicion de viles e mercats e estimulèren era vida comerciau deth país.

Era prumèra assemblada debanèc en Toluges, en comtat deth Rosselló, en 1027, damb era preséncia deth bisbe Oliba de Vic. En sègle seguent non se convoquèren guaires assemblades e era major part d'acòrds de patz e trèva se preneren ena madeisha cort deth prince (comde de Barcelona e rei d'Aragon a compdar deth 1137). D'aguesta manèra entronquèren andues institucions. Fòrça disposicions de patz e trèva se codifiquèren enes Usatges de Barcelona, eth prumèr tèxte legislatiu catalan, promulgat peth comde Ramon Berenguer I, e s'incorporèren en dret civiu e constitucionau catalan dera baisha edat mejana e dera epòca modèrna; bères ues an perviscut en dret civiu actuau.

Era Cort comtau catalana se formèc pendent eth sègle XI, coma derivacion dera Cúria reiau des franqui, a mesura qu'es comdes de Barcelona s'assolidèren coma princes sobirans. Ère integrada per magnats civius e eclesiastics, per nauti conselhèrs e per jutges. Auie un caractèr mixte, coma organisme collaborador ena prenuda de decisions deth sobiran tant en aspèctes legislatius e fiscaus coma en exercici dera potestat judiciu.

Es Corts Generaus de Catalonha

Bois que represente eth rei Jaime I eth Conqueridor (1208-1276) en tot presidir ua session des Corts. (Incunable des Constitucions de Catalonha. Archiu dera Corona d'Aragon, Barcelona.)

Interior dera glèisa de Sant Miquèu, de Montblanc, a on s'amassèren es Corts diuèrsi viatges pendent eth sègle XIV e un viatge en sègle XV.

Pati centrau dera sedença dera Deputacion deth Generau o Generalitat en Barcelona, palai bastit entre es ans 1432 e 1439 peth mèstre Lluís Safont. Ei tanben era sedença dera Presidència e eth Govern dera Generalitat instituïda en 1932 e restablida en 1977.

Pendent eth reinatge de Jaime I eth Conqueridor (1213-1276), era Cort comtau venguec Corts Generaus de Catalonha en agranir progressivaments eth nombre de membres convocadi e, sustot, en assolidar-se era incorporacion der estament burghès, representat pes proòmes de viles e ciutats. Mès eth pas decisiu se hec en reinatge deth sòn hilh, Pèir II eth Gran (1276-1285), quan, enes Corts de Barcelona deth 1283, mejançant era constitucion Volem, estatuim, s'establic eth sistèma de sobeiranetat pactada, caracteristic deth dret constitucional catalan medievau e modèrn. Segontes aguest sistèma, sonque èren valides es normes sorgides des Corts per acòrd entre eth sobiran e es estaments dera tèrra, siguessen en iniciatiua deth primèr (constitucions) o des dusaus (capítols de cort). Tanben auien d'èster sancionades pes Corts es disposicions promulgades peth rei en intervau en qué es Corts non èren amassades (actes de cort, privilègis, pragmatiques e d'alti drets). De hèt, eth rei renonciaue a èster eth poder legislador exclusiu.

Es Corts catalanes se compausauen de tres estaments o braci: eth braç militar, qu'amassau es representants dera noblesa; eth braç eclesiastic, damb es representants dera jerarquia religiosa, e eth braç reiau, damb es representants des ciutats e viles deth domeni deth monarca. De hèt, fòrça sectors deth país, coma era pagesia e era menestralia, jamès non aueren representacion. Per açò e peth sistèma d'eleccion, es Corts, maugrat qu'èren ua institucion fòrça auançada ena sua epòca, arresponien ara concepcion politica e estructura sociala dera societat feudau e estamentau e non se pòden considerar segontes es concèptes pròpris des democràcies contemporanèes.

Es Corts sonque podien èster convocades peth rei, en quinsevolh ciutat de Catalonha, e les auie de presidir eth personalaments o eth sòn lòctinent. Maugrat es assagi de fixar-ne ua cèrta regularitat de convocadòria, era irregularitat siguec constanta; i auiec monarques que les convoquèren damb fòrça frequència e d'alti que non ac heren guaire soent, segontes es convenençes politiquas de cada reinatge. Un còp convocades, es membres des braci auien era obligacion d'assistir-ne, trèt qu'auessen un just e legitim empach entà hèc. I auie ua session plenària de dubertura, en qué eth rei hège ua proposicion, e explicaue eth sòn projècte politic e çò que pretenie obtier, e es braci arresponien. Eth

Eth dret catalan siguec objècte de successives compilacions oficials acordades pes Corts. Portades des compilacions editades en 1588 (quèrra) e en 1704 (dreta), que siguec era darrèra. (Institut Municipau d'Istòria, Barcelona.)

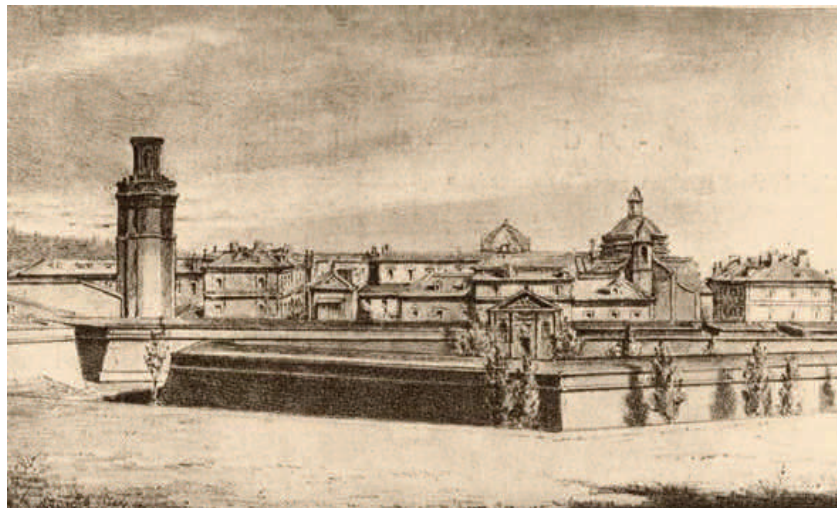

Gravat d'epòca que represente es tropes vencedores en tot cremar es drapèus dera Generalitat, dempús dera aucupacion de Barcelona en 1714. (Musèu d'Istòria dera Ciutat, Barcelona.)

trabalh de deliberacion se hège en crambes separades entà cada braç, damb intercessors entre es braci e eth rei, nomentadi tractadors, entà acordar per consensus es acòrds, qu'èren liejudi e votadi ena session plenària. En ua session plenària finau eth rei sancionaue solemnament es acòrds adoptadi. Ua convotòria de Corts podie durar setmanes o mesi, o a viatges mès d'un an, damb interrupcions mès o mens longues.

Pendent eth reinatge de Pèir III eth Cerimoniós (1336-1387) se crec e s'assolidèc era institucion dera Deputacion deth Generau (era reünion des Corts ère nomentada Generau de Catalonha), damb atribucions delegades entà percèber e administrar eth subsidi qu'es Corts autrejauen ath rei. Progressivaments, era Deputacion deth Generau o Generalitat anèc en tot préner mès autonomia e acumulèc atribucions executives e governatives enquia actuar, pendent es sègles XVI e XVII, coma govèrn deth Principat, defensor deth sòn sistèma constitucional deuant des monarques dera Casa d'Àustria, aluenhadi deth país e des sòn interèssi, es quaus, a compdar deth reinatge de Felip I (II de Castelha, 1556-1598), convoquèren fòrça escassament es Corts e sagèren de governar autocràticament.

Eth prumèr monarca dera dinastia borbonica, Felip V (1700-1746), respectèc es drets deth pòble catalan damb era convocatòria des Corts enes ans 1701 e 1702. Mès, resultat deth conflicte de succession dinastica ath tròn de Castelha e Catalonha-Aragon, que se convertic en un conflicte internacionau que podie comportar era modificacion dera situacion politica europèa, Catalonha se decantèc per archiduc Carles d'Àustria e lo arreconeishec coma rei (Carles III, 1705-1714). Era pèrta dera Guèrra de Succession (1702-1714), damb era casuda de Barcelona en 1714, comportèc que Felip V, vencedor, abolisse, mejançant eth Decrèt de Naua Planta (1716), tot eth dret public catalan e es institucions que l'encarnauen, era prumèra des quaus èren es Corts.

Litografia dera Ciutadèla dera prumèra mitat deth sègle XIX en qué s'aprècien era pòrta principau, era tor de Sant Joan e era copòla dera capèla. (Servici de Catalogacion e Conservacion de Monuments)

Eth Parlament de Catalonha

Fotografia dera session inauguraudeth Parlament de Catalonha, celebrada eth dia 6 de deseme de 1932. Ara presidència, eth P. Auble. Sr. Lluís Companys; dret, en banc deth Govèrn, eth president dera Generalitat, P. Auble Sr. Francesc Macià.

Fotografia dera session inauguraudeth Parlament restablít, celebrada eth dia 10 d'abriu de 1980. Arribada deth president dera Generalitat provisionau, P. Auble. Sr. Josep Tarradellas, entà presidir er acte.

A compdar d'alavetz eth pòble catalan a aspirat a recuperar es libertats perdudes. Era Mancomunitat de Catalonha (1914-1925) constituí un primèr pas institucionau ena recuperacion der autogovèrn, mès siguec abolida pera dictadura de Primo de Rivera. Un còp queiguda era dictadura, se proclamèc era Dusau Republica Espanhòla. Alavetz que siguec quan de constituí un govèrn catalan provisionau (1931) que prene eth nòm de Generalitat de Catalonha, en arrebrembe dera anciana institucion d'autogovèrn. Plebiscitat pera grana majoria deth pòble catalan en 1931, er Estatut d'autonomia, que legitimaue e organizaue er autogovèrn catalan, siguec aprovat pes Corts dera Republica en 1932. Aquest autogovèrn s'institucionalizaue, damb eth nòm definitiu de Generalitat de Catalonha, en un poder legislatiu (dit Parlament de Catalonha), un poder executiu (integrat pera Presidència dera Generalitat, que la representaue ath mès naut nivèu, e eth Conselh Executiu) e un poder judiciari (que culminaue en Tribunau de Cassacion).

D'aguesta manèra se reprenie era tradicion parlamentària de Catalonha, interrompuda en 1714. Es primères eleccions en Parlament de Catalonha siguen eth 20 de noveme de 1932 e era session constitutiva se desvolopèc eth 6 de deseme deth madeish an. Eth primèr president deth Parlament siguec Lluís Companys. Eth Parlament auèc de trabalhar en un contèxte politic, tant catalan coma espanhòl e internacionau, convulsat; siguec interromput pendent dus ans, eth nomentat Bienni Nere (1934-1936), e, fin finau, era madeisha institucion parlamentària siguec abolida, damb es auti organs dera Generalitat, peth trionf dera revòlta contra era Republica Espanhòla (1939). Maugrat ues circumstàncies tan advèrses, eth Parlament, pendent aguesta epòca, hec un prètzhèt legislatiu important.

Pendent eth long periòde dera dictadura franquista (1939-1975) se maumeteren es aspiracions deth pòble catalan en autogovèrn. En procès de restabliment dera democràcia en Estat espanhòl, Catalonha podèc recuperar era Generalitat, damb caractèr provisionau, damb eth retorn, en 1977, deth sòn president en exili, Josep Tarradellas. Un còp aprovada era Constitucion espanhòla en 1978 e aprovat e referendat er Estatut d'autonomia de Catalonha en 1979, era Generalitat restèc restablida de manèra definitiva. Es primères eleccions en Parlament de Catalonha restablít debanèren eth 20 de març de 1980 e era session constitutiva se desvolopèc eth 10 d'abriu deth madeish an.

Vint-e-sèt ans dempús dera entrada en vigor der Estatut deth 1979, eth Parlament de Catalonha aprovèc ua prepausa de nau Estatut que, dempús d'èster formalizat enes Corts Generaus, siguec referendada peth pòble catalan eth 18 de junh de 2006. Eth nau Estatut d'autonomia de Catalonha entrèc en vigor eth 9 d'agost de 2006.